

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Hvmanae Salvts Monvmenta

Arias Montano, Benito

Antverpiae, [1571?]

Tabvla II. Argvmentvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68924](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68924)

T A B V L A I I.

ARGVMENTVM.

Veræ sapientiæ rudimenta.] Christû Dei sapientiam Paulus appellat, 1. Cor. 1. 24. Idê etiam Gal. 3. 24. legem antiquâ, cuius minister Moses fuit, pædagogû hominibus ad Christum fuisse dicit.

Inscriptio.

Fideli ministro.] Mosi elogium Dei responso pronuntiatum, Numer. 12. 7.

Ode I I.

Mosis laudes canit, quæ ab ipso vsque ortu Dei cõsilio delectum, variis per omnem ætatê amplitudinis testimoniis ornatum, tandê libertatis ducem declaratû, & legislatorem summa auctoritate constitutum fuisse ait.

Nobilis hospes.] Iethro Madiâ sacerdos, & vt Chaldeus paraphrastes interpretatur, apud suos magistratû summum gerens.

Præpotens herbis.] Ægyptiorum sapientiâ & detestabilem magiam diuina virtute per Mosem superatâ indicat, vltro confessis Ægyptiis ipsis, & quamuis inuitis, tamen ob pœnarum sensum cedentibus, Exod. 8.

Numinis pura.] Lex sancta est, Deoq; grata; hominib; verò, dũ peccati impotentia imperat, propter maledictionê & damnationê horribilis est, Rom. 7. & pluribus in locis.

Obstupen. clarus honore.] Gloriâ & auctoritatê ex Dei colloquio Mosi additam indicat, Exod. 34. 21. 2. Cor. 3. 7.

Tabulæ I I I. Argumentum.

Ambitio ærumnosa.] Prima cogitatio, qua parentes olim ad crimê admittendû inducti sunt, gloriæ cupiditas erat, vnde inobedientia nata, ex qua scelus susceptum, hinc mors cû miseriis omnibus consecuta. dehortatur igitur ab ambitione tabellæ argumentum.

Inscrip.

Fraudis expoliatrix.] Non virtute, sed fraude illa hominû ruina parata est, ab antiquo serpente mendacij patre, quæ ab initio mendacem fuisse Christus docet, Ioan. 8. 24.

Ode I I I.

Grauißimorû dolorû, ærumnarum, mortis, malorumq; omnium originê primâ feminæ adscribit, quæ à serpente seducta

ANNOTATIONES IN ODAS

ducta, virum suū ad cōmunē crimē pellexit. Causam verò fidei defectionē fuisse ait, quòd vterq. magis serpentis fallaciæ, quàm diuinæ cautioni & prædictioni crediderit. ostendit præterea voluptatis nimiū studium stimulos etiã addidisse illis, ad succipiendum crimē, sicut scriptū est: Vidit igitur mulier, quòd bonum esset lignum ad vescendū, & pulchrum oculis, aspectuq. delectabile, 1. Tim. 2. 14.

Tab. IIII. Argum.

Consilium absconditum.] Vt ex morte vita oriretur, atq. ex veteri in nouū Adam homines transformarentur, consilium fuit celatū à generationibus, & seculis, & noui Testamenti tempore reuelatum sanctis, Coloss. 1. 26.

Inscriptio.

Misericordiæ vindici.] Namq. recōciliationis humanę consiliū ex misericordia Dei profectū est, Tit. 3. 4. 1. Ioā. 4. 10.

Ode IIII.

Indicat consiliū Luciferi in negotio primi hominis à se perditū fuisse, nō tantū humanū genus in suam tyrannidē redigere, sed etiam cū Deo de sapientia velle contēdere. Hoc autē magnum mysteriū est, quod ipse auctor aliàs plenius & apertius exponet. Huic verò Luciferi consilio diuinū oraculū opponitur, quo calliditatis illius cōmenta omnia superāda esse præcinūtur, cū summa ipsius doli auctoris perturbatione, & stultitię redargutione ac pernicie.

Tab. V. Argum.

Fœdus instauratum.] Nā quæ de misericordia erga homines Deus proposuerat, antiquus serpens turbari & irrita reddi curauerat, auctis in vniuersum hominū flagitiis, & mundo ad vastitatem ex diuini iudicij sententia addicto: sed vt propositum Dei maneret, fœdus cum Noë rursus est renouatum, vt exponitur, Gen. 9. 9.

Inscriptio.

Misericordiæ memori.] Dicatur Tabula Deo, qui cū iratus fuerit, misericordiæ recordatur, Habac. 3. 4.

Ode V.

Poëtica elegantia describit orbis instauratiōē, ex misericordia Dei irā remittētis, & de æterna ac tēporali humani generis salute cogitantis: ostendit piorum sacrificia Deo gratissima esse. Demonstrat quantā orbi calamitatē homi-

BENED. ARIÆ MONTANI.

§
hominum peccata afferant; quantam Dei misericordia
rursus salutem.

Renouata certis cursibus, &c.] Namq. tēpora omnia diluuij
vna tēpestatis facies nimirū informis hiems & nox tene-
bat, quā diuina prouidētia in quatuor anni cōmodissima
tēpora conuertit, sicut scriptū est: Cūctis diebus terræ, se-
mentis & messis, frigus & æstus, æstas & hiēs, nox & dies
nō requiescēt. Gen. 8. 22. atq. hæc ætas iuxta rationē Noë
diuinitus præscriptam, ad Abraham vsq. ætatē pertinet.

Tabul. V I. Argum.

Obedientia constans.] Veræ obedientiæ exemplū Abraham
proponitur, qui fide instructus nihil omnino laborū de-
trectauit, in mandatis Dei quamuis difficillimis facessen-
dis. De hoc argum. lege Iacobi Apostoli epist. c. 2.

Inscriptio.

Fidei ductrici.] Quidquid ex fide suscipitur, rectum est, &
fallere nō potest, pium suscipientis animum: adest enim
Deus fidei virtuti sibi gratissimæ, quā nunquā deserit, quā
nusquam non ad optimum exitum perducit, modò fides
ipsa viua sit, qualis in carmine describitur. Huius inscrip-
tionis sententia latè disputatur à Paulo Heb. 10.

Ode. V I.

Quem tu diua fides virū.] Fidē viuā non esse otiosam osten-
dit, sed obedientiæ rationibus & negotiis perpetuò dedi-
tā, neq. tātūm opera vulgaria præstantē, sed planè heroi-
ca, vel diuina potius gesta suscipientē, atq. adeo in omni
tum rectè faciendi, tū dura & difficilia tolerandi materia,
aut exercitatissimā, aut exerceri paratissimā. Est elegans
ode, plena argumētis in sacra scriptura obseruatis: alludit
ad multas historias diuinorum librorum. lege Hebr. 10.

Superum viribus æmula.] Mira, sed verissima amplificatio,
quando videmus Iacob fide instructū angeli colluctan-
tis vim sustinuisse, ac tandem superasse, dicentis: Dimitte
me, quia ascēdit aurora, Genes. 32. 26. Sunt & alia exem-
pla longè etiam hoc illustriora.

Tabul. V I I. Argum.

Fidei testimonium grauius.] Credentis fidem viuam opera te-
stantur, alioqui mortua arguitur fides, nisi per dilectionē
operetur. Ostende, inquit Iacobus, fidē tuam sine operi-

bus, & ego tibi ostendam ex operibus fidem meam, Iacob. 2. 18, itaq. opera fidei testimoniū à Paulo vocātur, Hebr. 11. 39. At qui maximè erga fidem periculi facti exemplū in Abrahā scriptura statuit, iusso filium sacrificare, & rem tantam indubitanter faceſſente. Ideo grauissimum testimoniū hic appellatur, Gen. 22.

Inscriptio.

Prouidentia consultrici S.

Deus enim obtēperantibus sibi opportunissimè prouidet, quanquā maximis rerū difficultatibus illi, dum obediūt, implicentur. Ita persuaserat sibi Abrahā, cū filio de victima roganti respondit, Dominus prouidebit sibi victimam, fili mi. Lege de hac re Psalmum 90. Qui habitat in adiutorio Altissimi.

Oda VII.

Plurimas difficultates cōmemorat, & grauissimas, quas Abrahæ fides tentata peruicit; illud vnū secūm statuens, obediendū esse Deo per omnia, rerūq. exitus illi esse permittendos, qui optimos semper efficere solet. Lege de hac re Psal. 45. Deus noster refugiū. Cuius sententiam omnē poëta hoc loco refert. Hoc tēpore pactū salutis cū Abrahamo est confirmatū, cuius argumentū Iacob per quietem postea cognouit, vt in sequenti tabula indicatur.

Tabul. VIII. Argum.

Humana diuinitas.] Videns Iacob mysteriū ecclesiæ, in qua habitaturus erat Deus trinus & vnus, Verè, inquit, terribilis est locus iste, & non est nisi domus Dei, & porta cæli. Cū autē Deus in hominibus inhabitat, homines ipsos deificat. Videte, inquit Ioannes, qualem charitatē dedit nobis pater, vt filij Dei nominemur & sim⁹. 1. Ioā. 3. 1.

Inscriptio.

Dei philanthropie.] Tantam dignitatē deificationis nostræ diuino erga homines amori acceptā referendā esse indicat. In hoc est charitas, inquit Ioānes, non quasi nos dilexerimus Deū, sed quoniā ipse prior dilexit, 1. Ioan. 4. 10.

Argum. Oda VIII.

Omniū promissorū, quæ olim patribus facta fuerāt, de serpētis capite conterendo, de benedictione familiarū terræ in semine Abrahæ, summā quandā iā speciali quodam

dam modo relatâ, in illa ostensa Iacobo imagine indicatâ fuisse ait. Quandoquidē omnia illud continebant arcannū, Deū, diaboli deleta tyrānide, in hominibus, vt in propria sibiq. sanctificata domo, regnaturū, magnāq. futurā esse spiritū cęlestiū, & hominum amicitia, & familiaritatem. Est hoc magnę significationis mysterium, de quo poëta aliās plenius soluta oratione differet. Adeo autem excellentis argumenti est, vt cęlū vsq. ad ipsum Dei thronum penetret; quamobrem eleganti figura in ipso amplificationis incremento Ode ipsa finem sibi præscripsit.

Tabul. IX. Argum.

Fides morti insuperabilis.] Adeo firmus & constans fuit Iacob in diuinis promissionibus integra fide excipiendis, vt nō modò ipsa maxima promissa, quę ad vitā & salutē pertinebant, sed horū promissorum figuras, nēpe terrę Chanaanorū possidēdę pollicitationes, quanquā moribūdu, iā tamen constanter tenuerit, & à longē, vt Paulus ait, salutauerit; filiisq. suis, vt certissimas nō modò expectandas tradiderit, sed ipse etiā regionū & munerū partitione facta, testamēto possidēdas reliquerit. Est enim fides sperandarū substantia rerū, argumentū nō apparentiū. Heb. 11.

Inscriptio.

Deo sapienti doctori.] Futurarū rerum certa cognitio Deo propria est, neq. quisquā, nisi à Deo doctus, quid cuiq. sit futurū, certis rationibus præscriptū prædicere potest. Id probatur in Iacob, qui iā fermē moriēs, singulis filiis suis ad lectum vocatis, certissimas sortes præcinuit, à Deo, cui crediderat, edoctus. Sic enim ille præfatus est: Congregamini, & audite filij Iacob, audite Israël patrē vestrum: id est, eū cui virtutē & potentiā Deus cōcessit, audite, Gen. 49. 2. Lege de hoc argumēto secundū cap. lib. Danielis.

Argument. Od. IX.

Canit quemadmodū Iacob in diuinorū promissorum fide decedens, futuras posteritatis suę res perinde cognouerit, cognitasq. filiis suis prædicens enarrauerit, ac si ipse iā præsens illarū spectator esset, eiusq. fidei & expectationis hæredes reliquerit filios suos, adeo sibi certę & constantis, vt ob eā rē suū defuncti vita corpus in Chanaanā regionē sepulturę causa deferri mādauerit: eo modo po-

8 ANNOTATIONES IN ODAS
steritatē suā præcessurus, atq. corpore & ossibus cōpositis
possessionē etiā temporalē illam conseruaturus, & spiri-
tualem animo cū patribus suis versante expectaturus.

Tabula x. Argum.

Tyrannis misericordia concedens.] Cogitabat Ægyptius tyran-
nus Israëlitas perdere, quos Deus ad misericordiæ osten-
dendæ exemplū comparabat, non potuit tyrannis infrin-
gere Dei propositū; immo ipsa vltro insciens, misericor-
diæ illius ministrā se præbuit, infante Mose educādo, cu-
ius opera salus illa & libertas Israëlitis est allata, cū sum-
ma hostiū & tyrannorum pernicie, Hebr. cap. 10. & 11.

Inscriptio.

Prouidentia victrici.] Non potest humana prudētia, quan-
tumuis excogitatis consiliis, diuinæ prouidentiae institu-
ta impedire. Dixerant Ægyptij aduersus Israëlis populū:
Venite, & sapienter opprimamus eum: sed stultam fecit
Deus mundi sapientiam, 1. Cor. 1. 20.

Argum. Od. x.

Ostendit nullis consiliis, nullis opibus, nulla deniq. fa-
cultate humana posse diuino consilio obfisti; cui nō mo-
dò hominū tandem imbecillitas & inscitia cedit, sed na-
turæ rerū hominibus insuperabiles vltro administræ ob-
secundent. Poëtice autē omnem rē describit, docēs Cha-
mæsis sobolis, id est, Ægyptiorum voluntatem & conatū
fuisse, omnes infantes Israëlitarū aquis summersos per-
dere, atq. ita genus illud delere; tamen Deū effecisse, vt ipsi
vltro ex mediis aquis ignem eruerint, hoc est, Mosem, qui
seipos suasq. res omnes tandē esset absumpturus. atque
huic rei ministros sese præbuisse Nilum fluuium, & Ni-
li pisces, aliās monstrosos & feros, qui infanti, quominus
noceretur, prospexisse videntur.

Tabul. xi. Argum.

Optio incomparabilis.] Opraui Moses magis affligi cū po-
pulo Dei, quàm temporalis gaudij habere iucunditatem:
sententia est D. Pauli Apostoli, Hebr. c. 11. vers. 25.

Dedicatio.

Sapientia illuminatrici.] Significabat apertè Deus Israëlitis
tēpus salutis appropinquare, cūm viderent summum vi-
rū, & regi Ægyptio gratū Mosem, vindicē iniuriæ, in suæ
gentis

gentis hominē illatæ, aduersus Ægyptiū sese præbere: sed illi hanc Dei significationē noluerunt intelligere, vt S. Stephanus protomartyr docet, Act. 7. vers. 25.

Ode. XI. Argum.

Diuinū erga hominum salutē consilium certum constansq. esse, & sapientissimè procedere ostendit; sed stultitia & culpa hominū ipsoꝝ, de quorū salute agitur, aliquādo retardari aut impediri. Huius rei exemplū statuitur in Mose, qui promissę Israëlitis salutis ministeriū iam meditari inceperat, cū, relicta illa ambitiosa aulici splendoris conditione, qua ille apud Ægyptios valebat, omnē cogitati sibi de fratrum salute negotij euentū, animo constanti præuisum, experiri statuit; & tandē ingratè ab iis, quibus bene cōsulebat, exceptus, in exiliū voluntariū, adhuc in eodem permanēs proposito, profectus est; humaniusq. est ab alienis hospes quàm à suis fuerat vindex susceptus. simul etiā ostendit prouidentia Dei ibi præsentissimā esse, vbi pij viri pietatis colēde causa durius & angustius agere hominibus putantur. In hac Ode illud tetrastichon est difficilius intellectu. *Illius vires & studium efficitur*, &c. sententia est: Illum Israëlitam, qui ereptus fuerat per Mosē à manibus Ægyptij, dixisse aliis Israëlitis quo animo erga se vindicandū, quo robore esset is quem illi non perinde atque oportuerat, exceperunt.

Tabul. XII. Argum.

Diuinæ virtutis specimē.] Ignis ille quē Mosēs vidit, cuius viribus ardens nō vrebatur, diuinę virtutis specimē quoddā & velut typū fuisse ait. Fouet enim diuina virtus pios, modestos atq. se aduenientē excipientes, eosdemq. calore efficiētiæ suæ animat, sanctosque reddit, & à vulgari & prophana cōsuetudine remotos, vt illo igne totus locus olim calefactus sanctus dictus est. Idē verò ignis superbos & contumaces, atq. sceleratos vi sua exurēs consumit: alterā vim Israëlitæ ex Ægypto educti, alteram Ægyptij illorum hostes experti sunt.

Dedicatio.

Misericordiæ memori.] Nunquam enim Deus propositæ à se, & promissæ misericordiæ obliuiscitur, sed opportuno tempore ipsis rebus efficiendis ac præstandis re-

cordatur. Quamobrem frequens mentio in scripturis est misericordiae memoris, ut apud Habac. cap. I. vers. 3. & quod Mater illa veritatis canebat: Suscepit Israël puerum suum, recordatus misericordiae suae.

Ode XII. Argum.

Inducto colloquio cum Mose velut Angeli alloquentis indicat, diuinæ misericordiae mysteria maxime quae ad salutem hominum pertinet, maiora esse quam ut humana sapientia absq. Dei ipsius doctrina assequi possit. Illa enim cum ex singulari & arcano Dei consilio proficiscatur, Deum doctorem sui postulant, qui tamen facilis & benignus contingat iis, qui fide, charitate, modestia, & ceteris opportunis virtutibus probatos se discipulos praebent.

Tabul. XIII. Argum.

Euangelij exemplum.] Quod qui audierunt, credentesque secuti sunt obedientia adhibita, ex antiqui hostis tyrannide liberati sunt. Haec enim ex Aegypto libertas, illius spiritualis salutis figura fuit.

Dedicatio.

Verbo efficaci.] Diuini verbi virtus in credentium & obedientium salutem, & rursus in aduersariorum perniciem, satis aperte declarat liberatio ex Aegypto.

Ode XIII. Argum.

Pulcherrimae exhortationis figura ostedit Ode publicae & communem totius Israelitici populi libertatem esse miseram seruitutis conditione, non solum autem libertatem, sed multarum diuitiarum ab hostibus, verbo Dei victis & expoliatis, abductarum facultatem: simul gratulatur illis nouae ac iucundioris vitae usum, adscribens omnia haec beneficia diuinæ misericordiae.

Tabul. XIII. Argum.

Arcana salutis argumentum.] Illustris illa salus Israelitis olim facta humanae salutis mysteria & symbola omnibus suis partibus continebat. Omnia enim, ut Apostolus ait, in figura contingebant illis, 1. Cor. 10. 6.

Dedicatio.

Deo victori.] Fuit enim illud bellum Deo duce gestum aduersus Satanam, eiusque milites Aegyptios, per magnos illos ministros, virtutes Dei, mare, ventos, noctem, nubes,

bes, lucē & tenebras. Sicut Moses dixerat: Dominus De⁹
vester pugnabit pro vobis, & vos tacebitis, Exod. 14. 14.

Ode XIII. Argum.

Eiusdē sentētię cū dedicatione est hymn⁹ hic. significat
omnē naturā creatā ministrā se prębere Deo, tū ad pios
iuuādos & seruādos, tū ad impios vlciscēdos & perden-
dos.

Tabul. xv. Argumentum.

Humana infirmitudinis examen.] Lex per Mosen lata, sancta
quidē illa, & spiritualis, quę virtutis & pietatis cultum
ostenderet & exigeret, sed quia non erat scripta in cordi-
bus hominū, nisi in tabulis tantūm, accusabat quidē con-
scientiās, & exercebat eas ad pietatē, nō tamē perficiebat:
imò magis ostendebat humanā infirmitatem ex naturę
antiquo lapsu natā: indicabat autē ex consequenti Chri-
stū expectandum, qui quod impossibile erat legi, in suorū
animis efficeret. Est hoc grauissimū, & magni momēti ar-
gumentū: de quo plurima & admiranda disputatio in to-
tis noui testamenti libris est. Lege cap. 8. Epist. ad Rom.

Dedicatio.

Deo, puro, sancto, terribili.] Hęc omnia ipsa lex lata, & appa-
ratus ille ignis, caliginis, fumi, tubę sonitus & vocis ē cę-
lo auditę, deinde motus populo factus declarauere. Lege
Epist. ad Hebr. cap. 12.

Ode xv. Argum.

Magnum beneficiū à Deo in homines collatum canit,
quòd in tanta iā tenebrarū caligine, & naturalis legis ob-
liuione sese Deus ad colloquiū cum hominibus ineundū
demittens, voluntatē suam lege lata declarauerit, & æqui
iusti, pietatisq. rationes sanctissimas exposuerit. Idq. ma-
gno apparatu & presentia suā testante effecit. In fine autē
Odę dicitur illā legē interim integrē colendā fuisse, quo-
ad Spiritus sanctus, Christo salutis pōtifice, in corda ho-
minū missus legis optimam obseruationem imperaret,
facilemque redderet semotis illis cęrimoniiis, quę in il-
la lege velut vmbra futurę veritatis continebantur.

In Tab. xvi. Argum.

Constantia fructus.] Non hęlitandū in Dei promissis, sed
summa constantia expectandū esse euentū, docet hęc ta-
bula. Ex magna enim illa hominum multitudine, qui ex
Ægypto

Ægypto deducti fuerant, illi tantum promissam terram ingressi sunt, qui vel constantes initio fuerant, ut Iosue & Chaleb; aut qui postea incredulitatis expertes, totos quadraginta annos perdurauere. Qua de re primū & secundū cap. Deuter. plenè differit; & D. Paulus ad Hebr. c. 3.

Dedicatio.

Fideli Deo.] Impossibile enim est Deo mentiri, aut promissis deesse suis, nisi illi, quibus facta sunt, sibi ipsis desint, Hebr. 2. c. vers. 2.

Ode XVI. Argum.

Docet, non timidis, otiosis, pigris & incredulis, atq. laborū detractoribus diuinorū promissorū euentū vsumque contingere, sed iis qui fide & charitate innixi propositū sibi studiū fortiter percurrunt, summa spe reportandi præmij cōcepta, ex diuinis sermonibus efficacissimis ad animos fideli addendos, quibus omnis difficultas frangatur & superetur. Significat præterea diuinorū beneficiorum, quæ promissionibus continentur, tantam esse dignitatē, amplitudinē, & iucunditatē, ut eos, quibus contigerit, nullius anteacti laboris pœniteat. Exornatur carmen illo miraculo Iordanis fluuij, qui aditum aperuit Israëlitis, terram promissam adeuntibus.

Tab. XVII. Argument.

Pœna matura gravissima.] Deus gētes illas, diutissimè expectatas ad pœnitentiā, tandē rebelles & contumaces gravissimè puniuit, dilato supplicio per quadringētos & amplius annos, donec vel eorū scelera, quæ per pœnitentiam non expiabantur, per contumaciā & assiduitatē completerentur. Fuit prima Iericho huius diuini iudicij tunc testis, quæ omnis corruit & arsit, omnisque cum suis rebus anathemate est damnata.

Dedicatio.

Deo vltori.] Qui nō tardat promissa sua, sed paciēter agit, nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reuertere. Contumacibus autem & proteruis, suamque malitiam mordicus tenentibus, tandem iudicem vltoremque se præbet. Lege Epistolam Iacobi Apostoli cap. 2. vers. 13.

Ode XVII. Argum.

Confirmat, nihil valere humana consilia, aut præsidia, quam-

quamuis maxima & operosissima, aduersus Dei iudicis & ultoris sententiã & virtutẽ, quandoquidẽ sine vllõ humano negotio aut labore, nisi tantũ sola Dei voluntate, vel maxima hominũ opera ad regnorũ potentiã tuendã comparata, subitò euertãtur & corruant, vt in Iericho vrbis munitissimæ muris spõte ante Dei populũ corruentibus est manifestũ: qui populus nullã aliam artẽ ad expugnandũ adhibuit, nisi fidem cũ obediẽtia præscripti sibi ambitus vrbis per septẽ dies, & sonitum tubarum & clamorum victoriæ, Hebr. cap. 11. vers. 30.

Tabul. XIX. Argum.

Perseuerantiæ exitus.] Non enim qui incipit, hic saluus erit, sed qui perseuerauerit vsq. in finem. Neq. palmam coronamq. refert, nisi qui legitimè certarit. qui diuinis in promissis hæsitauerunt, à terræ possessione exclusi sunt: qui verò sese Deo permittẽtes totos crediderunt, & laborum temporumq. molestiã, & impediẽtium hostiũ difficultates pertulerunt; hi terræ Israëliticæ diuidendæ cõpotes fuerunt, Matth. 10. 22. 2. Tim. 2. 5.

Dedicatio.

Deo veraci potenti.] Quidquid Deus ex misericordia promittit, re ipsa suo tẽpore præstat, nullis omnino difficultatibus impeditus. Quamobrẽ misericordia & veritas, frequentissimè Deo adscribitur, Psal. 24. 10. Isaia 55. vers. 10.

Ode XIX. Argum.

Ostendit, hominũ opes & diuitias, per iniuriã & auaritiã partas vnã cũ dominis suis perire, idq. tantũ prodesse, vt hostibus à Deo vindice missis maioris prædæ materiã suppeditent, cuius rei exemplũ in illa expugnatione gentium, tanta cũ festinatione facta, ostenditur, quorum domus multis diuitiis refertæ, & agri cultissimi Israëliticis in vsum cesserunt, admirantibus diuinorũ promissorum præstantiam & constantiam, & damnantibus patrũ suorũ incredulitatem, qui tantis rebus & diuinæ prouidentiæ beneficiis sua sese culpa priuauerant.

Tabul. XX. Argumentum.

Expectata expiationis umbra.] Significat tabula sacerdotia antiqua, cũ sacrificiis, quæ inquinatos ad emundationem carnis (vt Diuus Paulus ait) sanctificabant, nõ sua naturã, sed

sed expectati Christi sacrificij virtute, & significatione valuisse: quam virtutē, velut umbra corpus, vel lucem refererat totus ille sacrorū ritus, postea præsentī iam lumine ipso Christi abolendus. Hoc argumentum per totam Epistolā ad Hebræos multis et grauibus verbis differitur.

Dedicatio.

Deo clementi placando s.] Magnum beneficiū in illa sacrorum ritū veteri institutione hominibus à Deo exhibitū significat; qui quāuis illis antiquis sacrificiis nunquā placatus est propter ipsorū imbecillitatē ad destruēdum peccati corpus minimē idoneam: tamen præter externas quotidianorū errorum expiationes, spē etiam illa sui repetitione faciebant, fore aliquādo, vt Deus omnino placaretur, admotā illa victima, cuius infinita virtute omnis ille antiquus cultus esset consummandus. Ideoq. antiqui nunquā cessabant offerre, per singulos dies, ex diuino instituto: quod apertē indicabat, Deū esse clementē, & tandem sinē iræ suæ, & illis veteribus laboribus positurum. Alioqui, inquit Paulus, cessassent offerre, Hebr. cap. 10. vers. 2.

Oda xx. Argumentum.

Describit canens, quantū curæ Deus adhibuerit Israëlita vineæ colendæ & promouēdæ, missis variis colonis, prophetis, iudicibus, regibus, & ducibus, quorum singuli suo munere diligēter functi sunt: multi etiā colēdæ vineæ causa extrema pericula subiere. cæteris autem laboribus cunctis diuturnior & assidua magis dicitur fuisse sacrificiorū cura, quibus populi peccata expiabantur, & humani animi infirmitas & miseria declarabatur, cū professione expectati Messia, qui summus salutis Pontifex futurus erat. Quē vates entusiasmo raptus (acsi illo tempore antiquo carmē cōponeret) cupit quā maturrimē venire.

Tab. XXI. Argumentum.

Pœnitentiæ vilitas.] Propositum Dauidis exemplū, quantum vera & ex animi incenso studio suscepta pœnitentiā impetrare apud Deum possit, apertē ostendit.

Argum. Dedicacionis.

Dei benignitati.] Misericordiā quoq. & benignitatē diuinā erga eos, qui cōcepta clementiæ spē ipsum rectā pœnitentiā

tentiā

BENED. ARIÆ MONTANI. 15
tiëntia placare student, Davidis exemplo obseruare li-
cet: cui illud etiam ad amplificationē accedit, quòd Deus
ipse sponte hominem lapsum suæ ruinæ monet, & ad sa-
lutem petendam aduocat.

Ode xxi. Argument.

Docet humana malitia, simulatione, & calliditate ho-
mines fortasse alios falli posse; Deū verò nunquam falli,
qui prudenti cōsilio vel tergiuersatum peccatorē sua ip-
sius rogata sententia redarguit, & cōuincit, vt in parabola
Dauidi à Nathan proposita ostenditur. Deinde ait, opti-
mum & felicissimū esse, à peccato abstinere omni cura &
diligentia; sed si quis ex imbecillitate in peccatū labatur,
proximum felicitatis gradum esse, per pœnitentiam pla-
cato Deo restitui in gratiā: vt Diuus Ioannes docet, 1. Io-
an. 2. 1. vnde à Theologis Pœnitentia secūda tabula post
naufragium rectè appellatur.

Antiquorum scriptorum tabulæ.

Argum. Tabul. xxi.

Simplicitas mūdo fastidita.] Nihil est quod magis deceat pios
homines, & populū Dei, quàm integra in rebus agendis,
atq. adeò in vita omni simplicitas, qualē Samuel in mu-
nerciudicis & prophetæ atq. consulis maximi obeundo
seruauit. Sed hanc virtutem mundus superbix & fastus
amator fastidit, & repellit, regesq. sibi & regium fastum
optat; quæ tamen non sine magno sumptu & labore, atq.
adeò seruitutis & tyrannidis periculo suscipit.

Argum. Dedicationis.

Optimo Reipub. ministro] Fuit enim Samuel innocentissimi
& integerrimi, atq. etiā diligentissimi præsidis exemplū.

Ode xxi. Argument.

In genere demonstratiuo cōpositum carmen ostendit
Samuelē, & integerrimū & facillimum populis iudicem
fuisse, qui nullā omnino exceptionem, etiā à vulgo cui fa-
stiditus est, tulerit. fuisse etiā ducem felicissimū, qui Pale-
stinos hostes voto & precibus apud Deū fuis vicerit. De-
mū eū sacrarum historiarū sui tēporis scriptorē agnoscit.

Argument. Tabul. xxi. de Nathan.

Cōsiliarum integritas.] Is profectò optimè cōsulere potest,
qui nec metu, nec odio, nec gratia à veritatis & decori
studio

studio abducitur: huiusmodi cōsultus integerrimus Nathan tempore Dauidis fuit; qui obeam rem in dedicatione Honesti doctor grauissimus appellatur.

Ode XXIII. Argument.

Beatam esse ætatē canit, in qua publicarū rerum præfecti pietatē, innocentiam, & integritatē studiosè colunt: sed quoniã potentia ipsa humana homines aliquãdo dementatos ad licentiã traducit, ait regibus & præfectis optandū curandūq̃. esse, vt sapientes amicos consultosq̃. habeant, à quibus nec propter gratiam corrupantur, nec propter agrestē asperitatem, atq. importunam libertatē exacerbentur. Cuiusmodi multi consulti esse solēt. Vtriusque verò rei rectè instituendæ exemplū in Dauide & Nathan statuit; quorū alter optimus rex fuerat, sed tamē qui vt homo grauiter corruit; alter optimus & integerrimus consilij minister, qui diuinā veritatem liberè & prudenter docuit. Fuit etiam Nathan suorum temporum scriptor.

Argum. Tab. XXIII.

Diuinæ veritatis argumētum.] Contēplator Dauidē ex puero quondā pastore ouium, deinde propter inuidiã à Saulē rege primū exagitātū, atq. omni ferè populo inuisum, postea à principibus gentis suę à familiaribus, atq. ad eò à propriis filiis vexatū, & tamē omnia tolerantē spe & fide verbi à Deo excepti, demū in regium thronū cū summa tranquillitate & gloria deductū, in habitu regio carminibus diuinisq̃. laudibus vacantē: atq. hoc satis validum tibi exemplum fuerit diuinæ virtutis, & efficientiæ erga eos, qui verbis ac promissis Dei credentes iussis obediunt.

Argumentum dedicationis.

Regi fortissimo, integerrimo, pietissimo, varifacundiss. P.] Dauidis regis historia, optimū exemplum fortitudinis in bellicis rebus, pietatis & integritatis in religione colenda, & repub. administranda proponit: & ab eodē conscripti Psalmi summam sapientiæ, eloquentiæ, & decoris referunt laudem.

Ode XXIII. Argument.

Laudes Dauidis decantat Ode, quē patientissimum iniuriarū, & magni tolerandis rebus aduersis animi fuisse dicit, vltionis minimè cupidū, ad ignoscendum propesum: constantissimā erga diuinū verbum fidei, in bello fortissimum,

simum, atq. à pueritia vincēdis periculis & laboribus exercitatū : egregium scriptorē & expositorē diuinæ legis : Sacrorū rituum & ordinum instauratorē : Demum diuinorum & efficacissimorum psalmorum auctorem.

Argumentum Tabula xxv. de Salomone.

Humanae sortis mensura gemina.] Omnium rerū, quæ in orbe expetuntur, summā in Salomone cōtinetur, videlicet, sapientia, diuitiæ, opes, potentia, gloria, & voluptas. Atq. in eodem etiam statutum est exemplum magni casus, in quem deueniunt, qui à timore Dei recesserint.

Argum. Dedicationis.

Principi sapientissimo, vitæ & mortalis magistro.] Nō modò sapientia & eruditione, sed propria etiam experientia auctus Salomon libros scripsit, quibus omnis humanæ vitæ & recta & peruersa ratio continetur.

Ode xxv. Argum.

Laudatur Salomonis regnū, sapientia, diuitiis, & rerū omniū cognitione, præter cetera vel priora, vel posteriora exempla, præstantissimè felix; tamē illa exceptione imminutum, quod ob feminarum amorem admissio vanorum deorum cultu fuerit obscuratum : & tandem nihil præstantius in vita esse, quàm Dei timor, probatur.

Argum. Tab. xxvi. de Isaia.

Pietatis indefessum studium.] Huius rei exemplū in Isaia statuitur egregiū, qui creditū sibi propheticū munus summa fide, magna pietatis & publicæ salutis cura, vsque ad mortem diligentissimè gessit. Ille suorū temporū scripsit historiam, hoc est, partem librorum Regum.

Argumentum dedicationis.

Diuiinarum rerum indici admirabili.] Nam nullus antiquorum prophetarū de diuinis rebus, de humanæ salutis ratione arcana, de Christo, de omni denique Euangelio plenius & significantius scripsit quàm Isaïas.

Ode xxvi. Argum.

Continet Ode breuē summā rerum in Isaïæ libro scriptarū, laudesq. ipsius prophetæ, à genere, à muneris auctoritate, & actionū dignitate, ab Euāgelij significatione apertissima, à diuina prorsus eloquentia: demū à cōstantia pro diuina veritate supplicij genere grauissimo perferēdo.

Argument. Tabula XXVII. de Hieremia.

Honestæ indolis decursus integer.] Hieremias à Deo ad propheti-
cū munus antè electus quàm natus, religiosè educatus,
magnum fortitudinis & strenuitatis exemplū, omni vitæ &
muneris sui parte exhibuit. Id quod in dedicatione etiam
significatur.

Dedicatio.

Legato, strenuo, forti, & infracto.] Namq. & diligēter & stre-
nuè creditū sibi prophetæ munus gessit, nullis vel minis,
vel laboribus, vel regū & populorū inuidiis perturbatus.

Oda XXVII. Argument.

Quantum possit tenax animi propositum cū fide con-
iunctū, & facere & ferre ac vincere, ostendit Ode laudi-
bus Hieremiæ vatis decantandis. Deinde ostēdit virtuti,
quamuis à propriis ciuibus repulsæ, suum locum tamen,
ex Dei prouidentia, honestissimum apud hostes esse.

Argum. Tabul. XXVIII.

In tempestate subsidium.] Captiuis Iudæ filiis tamen diuino
beneficio Daniel interest, qui prophetiæ munus vtilissi-
mum ad salutis spem magna auctoritate tueatur.

Dedicationis Argum.

Vati fortiss. temperantiss. exercitatiss.] In ferendis aduersis re-
bus fortissimus fuit Daniel, qui captiuus multorū princi-
pum virorū inuidia, vsq. ad varia mortis pericula, labora-
uit. Quantum à vitiis & voluptatibus idem abstinuerit,
historia declarat: exercitatissimus autem in publicis re-
bus præcipuè ad pietatem pertinentibus fuit.

Oda XXVIII. Argum.

Docet hæc Ode circa finē ferè antiquorū temporum,
cū minus frequēs prophetiæ munus esset, extitisse Da-
nielē, qui præteritarū, præsentium & futurarū in orbe re-
rum seriē exponeret, eundemq. verorū somniorū inter-
pretem, magnum & certum fuisse significat, & visionū ex-
plicatorē admirabilem: cuius sententias omnes & euen-
tus ipse probauit, & scripta etiam sancta veraque esse
Christus confirmauit.

Argument. Tab. XXIX.

Prouidentia instauratrix.] Nihil eorū, quæ diuina prouiden-
tia instituit, imperfectū manet, quamuis magna difficul-
tate

tate impeditū, aut interruptum putetur. Res Iudæorum detritas & profligatas Deus, excitato Esdra, restituit: ut tandem in Iudæa locus pararetur Messiaë, salutis auctori propediem venturo.

Dedicatio.

Scribe sapientiss. patri patriæ.] Namq. Esdras religionibus, rebus curatis, legibus sacris instauratis, moribus emédatis, populoque per pœnitentiã expiato, diuinam clementiam erga suos mouit, & gratiam reconciliauit.

Ode xxxix. Argum.

Laudes Esdræ decãtat Ode, quæ gratia apud Barbaros populos, & rēges illustrē fuisse dicit, ex diuino videlicet beneficio. eundem genere sacerdotali, & munere scribæ præclarū prædicat, atq. officio erga Deū, & patriam, gentemq. suã faciēdo insignē: cuius tempore atq. adeo præsidio, & opera, Iudæi in patriã restituti, templū denuo constructū, sacra procurata, & mores publicè ac priuatè correcti fuerint. Atq. hæctenus de antiquorum seculorum scriptoribus, & de omni veteris testamenti serie est actum.

Sequitur sacrosancti Euangelij series ab initio instituta, quæ quatuor scriptoribus grauisimis à Spiritu sancto credita est, contextenda.

Tabul. xxx. Argum.

Diuina vocatio.] Efficacissima est in iis qui obtemperant, quos neq. pauperies, nec mors, nec vincula terrent. Huius rei exemplum est Matthæus publicanus, qui & Leui.

Dedicatio.

Euangelij testi fidelissimo.] Nō solum oculatus testis fuit Matthæus, sed qui testimonium Dei in se habuit, & proprio etiam experimento reddidit.

Ode xxx. Argum.

Doctè & eleganter describit publicanorū, & eorū qui diuitiis cōparandis inhiāt, cupiditatē & studium. Postea cōparatione mutationis magnæ ostendit, quàm efficax sit Christi vocatio, & quemadmodū apud Deū facile sit, diuitē à diuitiarum cura reuocatum, ad earundē contemtionem, & potiorem diuitiarum amorem traducere.

Argument. Tab. xxxi. de D. Marco.

Sapientia compendium.] Breuibus chartis Christianæ virtutis, & totius Euangelij summam complexus est Marcus,

ea tantum ex tota historia contexens, quæ salutis humanæ consequentes rationes spectarent. Huc etiam pertinent, quæ in dedicatione leguntur.

Oda xxxi. Argument.

Deberi Marco laudes ait, quas Alexandria excipies celebret, cui ille, à Petro relictus, Episcopus præfuit, & quas etiã omnis orbis cõmemoret. Laudũ autẽ argumenta indicat, quòd Christianã disciplinã multis laboribus colendã, libenter Marcus susceperit, quòd Petro comitẽ sese præbuerit, quòd creditã sibi Ægypti ecclesiã optimẽ fuerit moderatus, quòd Euangeliũ scripserit breue, sed perspicuum, incipiens ab ipso Euangelij initio, hoc est, à Baptismo Ioannis.

Argument. Tab. xxxii. de D. Luca.

Lux expedita.] Quæ alij Euãgelistę breuiter & magna significatione scripsere, Lucas principio altius repetito exposuit, ita vt ipse aliorum contestis, & commentator sit. Quamobrem illo titulo dignissimẽ insignitur, quem dedicatio addit: *Veritatis expositori disert.*

Oda xxxii. Argum.

Lucam ex magno physico medico, in optimi medicinæ generis professorẽ euasisse, Ode canit, nempe Christo præceptore edoctũ, quænam sit maxima hominũ egritudo, quæ causa morbi; quo medico, quibus modis & remediis leuari curariq. possint. Eumq. explicati Euangelij auctore commemorat, & gesta Apostolorum scripsisse; cuius libri summa ratio est, diuini spiritus sanctificationis virtutẽ indicare. Demũ Pauli Apostoli comitem, & rerum gestarũ testem, & scriptorem eundem canit.

Argum. Tabul. xxxiii.

Abstruso sapientia.] Diuinam naturã vnicam, personis trinã, consiliis altissimã, actionibus omnipotentem, humanam etiã regenerationẽ admirandis modis Ioãnes Euangelista, scripsit à se Euãgelio, Epistolis & Apocalypsi tractat: ita vt nullus auctore sacrorum tam altẽ penetranda mysteria chartis exposuerit; idẽ penitissimus arcanorum index in dedicatione appellatur.

Oda xxxiii. Argum.

Admiranda Euangelij & ceterorũ Ioannis scriptorum
argu-

argumenta, admiranda etiã verba, non ab humano ingenio aut studio profecta, sed diuino spiritu dictata fuisse asserit Ode, eumq. ex piscatoria humilitate ad illustrissimam conditionem discipuli charissimi, testis integerrimi diuinitatis & humanitatis suæ, item filij & custodis matris suæ à Christo fuisse delectum canit.

Argum. Tabul. xxxiiii.

Felicis seculi initia.] Auræ noui Testamenti & Euangelij ætas à conceptu & ortu Ioannis Baptistæ inchoata est, vt docet D. Lucas.

Dedicationis Argument.

Deo consili perpetuo sapientissimo.] Illius enim de humana salute consilium perpetuum fuit, atq. ita sapienter institutum, vt opportuno tempore explicari cœperit.

Ode xxxiiii. Argument.

Tempus illud expectatũ atq. exoptatũ piis omnibus, quod à Deo iterũ humanam naturã alloquente, & renouandam pollicito (vt constat ex Genes. cap. 3. vers. 15.) significatũ est, iam ex eo tẽpore cœpisse indicat poëta, cum Angeli terras, & hominũ colloquia familiarius frequentarẽt. Cuius rei exemplũ editũ est in legatione ad Zachariã per Angelũ delata, quæ hoc loco eleganter narratur; simul et Ioãnis Baptistę animus, mores, virtus, & munus prædicatur, & visionis certa fides populo facta osteditur.

Argum. Tabul. xxxv.

Rerum nouandarum exemplũ.] Quod virgo concipiat, virgo pariat Deũ & hominẽ, ex Spiritus sancti opera & Altissimi virtute hæc fiant: exemplũ manifestum est posse renouari humanam naturam, in melioremq. traduci conditionem, idq. à Deo adornari.

Inscriptio.

Deo electori.] Qui humiles exaltat, & nouit eos, quibus magna nomina imponere constituat, vt nõ gloriatur omnis caro, sed ipsi auctori gloria adscribatur.

Ode xxxv. Argum.

Inducit Angeli salutãtis orationẽ, & virginis audiẽtis honestatẽ, modestiã, prudentiã, ac viuam fidem decantat.

Argum. Tab. xxxvi.

Pietatis concordia.] Qui vera pietate calent, ad eò non in-

vident aliis magnas dignitatum, & munerum, beneficiorumq. acceptorum à Deo facultates & conditiones, vt studiosissimè gratulentur.

Inscriptio.

Femine sanctissimæ.] Mariæ, quam beatam dicent omnes generationes, sanctitatem Elisabethæ testimonio celebratam hæc tabula continet.

Ode xxxvi. Argum.

Canit Elisabeth iã ex diuinò miraculo gravidã, maiori Spiritus vi auctã fuisse visa virgine Maria, quã Dei matrè agnouit, & beatã prædicauit; quæ summa modestia & honestate, summa fide ac virtute hospitium in se parauerit Deo, idq. non suo tantũ, sed infantis in vtero suo contèti sensu comprobatur, cuius lætitia ipsa etiam exultauerit.

Argum. Tab. xxxvii.

Aurora diei nuncia.] Aurora non est ipsa lux, sed à die & sole efficitur, quem præcedit annuntians; sic Ioannes quamuis lucerna ardens esset, non erat ille lux, sed vt testimonium perhiberet de lumine.

Dedicatio.

Deo prosectori.] Magno enim apparatu signorũ & miraculorũ in conceptu & ortu Ioannis Baptistæ significabat Deus humanæ salutis negotium à se maturari.

Ode xxxvii. Argum.

Genethliacum carmen est, quo Ioannis Baptistæ auctoritas, dignitas, munus, officium, & vitæ genus horridum, & à voluptatibus mūdānis alienum celebratur; idq. eleganti dicendi figura.

Argum. Tab. xxxviii.

Sol iustitiæ exoriens.] Christus orbẽ in tenebris iacentẽ illustraturus, virtutis suæ signum ipso ortu suo dedit, luce per noctem illustrante, & Angelis canentibus, pastoribusq. simplicibus ad mirandum spectaculum vocatis.

Dedicatio.

Humane sortis susceptori Deo homini.] Qui factus est homo ex femine Dauid, formã serui accipiens, per omne infirmitatis humanæ genus (peccato excepto) tentatus.

Namè Argument.

Natura humana mirata nouũ genus infantis, agnoscit Deum

Deum in mundū venisse hominē, qui, infirmitatibus ipsius susceptis; renouationem admirandam efficiat.

Argum. Tab. xxxix.

Charitas nihil recusans.] Hanc maximā præstitit Christus, qui exinaniuit semetipsum, vltro suscipiens vitæ mortalis labores, & legis seruitutē pro hominibus, quorum salutis causa in mundum venerat. idq̄. ex dedicatione etiā declaratur: *Principi summo pro reipubl. libertate seruienti.*

Oda xxxix. Argum.

Mirandum esse ait, quòd Deus voluerit experiri labores & dolores, quibus humana mortalitas premitur; cum tamen ille optimè cognosceret è cælo, quàm magni illi, & quàm à diuina natura alieni sint. Vnde consequitur, Dei filiū spontè venisse, & suscepisse illam seruitutē, atq̄. sese legi subdidisse, circūcisione accepta, quæ signum erat adscriptionis in populum Dei; non vt ipse adscriberetur, sed vt homines seruos, quibus similem se præbebat, in gratiā conciliatos, cælesti regno ciues adscriberet. Absoluitur Ode significatione nominis à Christo per illam suā summam modestiam & humiliationem reperti.

Argum. Tab. xl.

Gentium lux.] Christus lumē fuit ad reuelationē Gentiū, Luc. 2. qui statim vt natus est, magis affulsit cognoscendus.

Dedicatio.

Deo immortalī, homini vero, regi liberatori.] Indicat significationem munerum à Magis prolatorum.

Oda xl. Argument.

Solē exortū antea videri ab iis, qui in mōtibus versantur, quàm ab iis qui in nebulosis vallibus errant; ita Christi numē & nomē prius cognitū est Gētibus, qui Deū ex naturæ obseruatione verè & simpliciter quærēbāt, quàm à Iudæis, à malitia, ambitione, & cupiditate excæcatis, & à propria veraq̄. doctrina ob propriam culpam alienatis.

Argum. Tab. xli.

Diuina tutela.] Nihil consilia, studia, commenta, potentia humana nocere possunt iis, quos Deus suscipit seruandos, quosque prouidentia tuetur sua. Lege sententiā distichi huic tabulæ inscripti.

Inscriptio.

Principi optimo pro suis exulanti.] Vt ex figurato figura adimpleretur,

24 ANNOTATIONES IN ODAS
pleretur, sicut scriptum est, Ex Ægypto vocavi filium meum.

Oda XL I. Argument.

Inducit Ode viatorē quendam, qui cū Ioseph de itinere differat, quod institutum videt cū virgine honestissima, & puero mortalē vicē superāte. Ille exponit quis sit puer, qualis mater, quis ipse, quò properet, cuius cōsilio, & quā ob rem; nimirum Dei consilio se petere Ægyptum, ut ibi asseruet pignus publicæ salutis, resarciturū omnē humanā iacturam abundantissimè tempore à Deo constituto.

Argum. Tab. XL II.

Gratiarū thesaurus.] In Iesu Christo enim sunt omnes thesauri sapiētiae & sciētiae Dei absconditi. Coloss. 2. vers. 3.

Inscriptio.

Divinitati emicanti.] Pueri prudentiam, & profundas cogitationes admirati senes illi peritissimi diuinæ naturæ vim interpretari debebant.

Oda XL II. Argum.

Inducit adstantium & assidentium puero Iesu admirationis plenam orationem, qua planè illa respondentis pueri sapientia diuina esse probatur.

Hactenus lucis exordia & solis in terra orti demonstratio.

Nunc iam deinceps Euangelij series contextitur.

Argum. Tab. XL III.

Lucis diuinae coruscatio.] Pœnitentia à Ioāne indicta initiū fuit boni nuntij de hominū publica salute iam orbi allari. Non enim Ioannes erat lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine.

Inscriptio.

Salutis nuntio gravissimo.] Magna & planè diuina auctoritate Ioānes præditus fuit, ut præsentē orbis redemptorem testaretur, quem cæteri prophetæ futurum prædixerant.

Oda XL III. Argum.

Canit Ode salutis aduenientis testimoniū & præconiū per antiquos vates prædictum, & indicatum à Ioanne secundū Iordanem; idq. in magna & celebri populorū frequentia; ab eodemq. de duplici Euangelij efficientia disertum fuisse: totum deniq. Ioannis officium indicat.

Colonus

Colonus Gentibus impiis vicina iungens prædia. Periphrasis est Galilææ.

Argum. Tab. XLIII.

Modestia ornamentum.] Iesus à Nazareth veniens, nihil de se proficitur magnificentissimū, sed, vt alij, baptismū petit, quo tamen non indigebat. Ea modestia admirando Dei præconio & testimonio ornata est. Id adeò in dedicatione significatur, Christo Dei filio pronuntiato.

Ode XLIII. Argum.

Poëtica elegantia & eleganti veritate describit lætitiã publicam ab omni natura rerum celebratam eo die, quo Christus à Ioanne baptizatus est, vbi Trinitatis personæ apertis argumentis probatæ fuere, & illa profunda charitas Christi ostensa; qui cum in forma Dei esset, formam serui accepit, & per omnia factus est obediens patri & sese minoribus, hoc est, hominibus subdidit.

Argum. Tab. XLV.

Scripturarum utilitas.] Probatissima aduersus impetus diaboli arma verbū Dei est; quamobrem Christus ad doctrinam nostram diabolicas tentationes petitis ex sacra scriptura telis superauit.

Dedicatio.

Christo duci inuictissimo.] Quem præeuntem & docentem atq. adiuantem qui sequentur & imitabuntur milites, ab aduersario non superabuntur.

Ode XLV. Argum.

Christo victori Angeli accedentes ministrabant, quos omnis prælij commissi, & triumpho per Christum reportati narratores inducit Ode.

Argum. Tab. XLVI.

Natura innouande argumentum.] Vinum ex aqua factum, idque optimum.

Dedicatio.

Christo curatori benigno.] Vbi ille præsens est, nihil desiderari potest, modò com modum opportunumque sit.

Ode XLVI. Argum.

Docet hoc carmen Christum præsentia sua nuptias legitimas à Patre suo institutas ornasse, & significasse etiam amorem suum erga ecclesiam, quam sibi ipirituali & ar-

26 ANNOTATIONES IN ODAS
cano matrimonio copulare instituerat; deinde huius rei
confirmationem & virtutis Christi signum primum cele-
brat, aquam in vinum conuersam.

Argum. Tab. XLVII.

Divina disciplina schola.] Constat magna veritate & sim-
plicissima sapientia à mundi opinionibus aliena; constat
etiam discipulis simplicibus, & veri ac boni tantum cu-
pidis. Huc & dedicatio pertinet, *Simplicium doctori optimo.* Vn-
de Paulus nihil se scire velle nisi Christum aiebat, 1. Co-
rinth. 2.

Ode XLVII. Argum.

Canit Ode Christi doctrinam ex Patris sapientiam profe-
ctam, duplici virtute præditam, illustrandi & fouendi mollia
corda; idque ex efficacia sua: rursus contundendi & premendi
atque obdurandi crassa & terrena pectora, idque ex conse-
quenti euentu; atque adeo ex ipsorum culpa qui difficiles
se præbent: illis fructum esse vitam, his mortem.

Argum. Tab. XLVIII.

Latissima orbis legatio.] Sicut scriptum est, Quam pulchri super
montes pedes annuntiantis, & prædicantis pacem, an-
nuntiantis bonum, prædicantis salutem, Isaia 52.

Dedicatio.

Magni consilij nuntio summo.] Christi titulus hic est, quem
Euangelij summum ministrum circumcisioni promissum
& datum Paulus appellat, Roman. 15. ille alios salutis
annunciandæ causa subdelegauit.

Ode XLVIII. Argum.

Docet opportunam Christi & sollicitam curam mittendi
Apostolos, qui salutis nuntium, cum magnis miraculorum
ad confirmationem beneficii, Gentibus, nimia veritatis
audiendæ penuria laborantibus, afferrent: atque adeo ipsi
cum multiplici & graui sui ipsorum incommodo mun-
dum doctrinæ salubris medicamentis curarent, spe præ-
mij non in rebus terrenis, sed cælestibus propositi.

Argum. Tabul. XLIX.

Prouidentia certissima.] Ostendit Christus certissimam esse
prouidentiam erga eos, qui se doctores ac duces sequun-
tur; quibus nihil vnquam deerit eorum quæ necessaria sint
& commoda, tamen si superflua non suppeditentur.

Dedi-

Dedicatio.

Humanæ infirmitatis curatori.] Christus enim ipse vltro prospicit vitæ ac necessitati hominum, qui ipsum quærentes perunt. Misereor, inquit, super turba, &c. Marc. 6.

Ode XLIX. Argum.

Expositione miraculi in tanta hominum multitudine, tam exiguo sumptu pascenda, arguit humanam stultitiã, quæ terrena multo labore quærit, cum eadẽ copiosa magis, longeq. suauiora, & iucundiora contingat iis qui spiritualia à Christo petunt.

Argum. Tab. L.

Fidei momentum.] Lazarus suscitatus ex mortuis illustre admodum exemplũ est efficacitatis fidei viuæ; quæ cum confessione sororũ ostēderetur, impetrare potuit à Christo quatrīduo iam mortui hominis restitutionem.

Dedicatio.

Vitæ auctori efficacissimo.] Illo miraculo Christus cõfirmavit se esse vitæ spiritualis auctorem, vt in Euangelis exponitur.

Ode L. Argum.

Eiusdem sententiæ est Ode cum inscriptione & dedicatione Tabulæ.

Argum. Tabul. LI.

Salutis oblatio.] Vltro nos Deus dilexit; vltro filium suum in mundum misit, vt dissolueret opera diaboli: vltro filius ipse spectandum agnoscendumq. se præbuit.

Dedicatio.

Regi legitimo declarato.] Quem Deus certis signis spectandum per prophetas indicari ac prædici curauerat.

Ode LI. Argum.

Canit lætissimã illam diẽ Ierosolymis illuxisse, qua rex Christus pater futuri seculi, & salutis pontifex urbem ingressus est, agnoscendus signis per prophetas prædictis, humilis & mansuetus, non factu illo mundano regum & principum damnofo & graui. Quibus vulgus vel spe, vel metu, vel leuitate magis aliquando quàm iudicio blanditur & adulatur. Sed Christo turba plaudebat propter memoriam miraculorum & doctrinæ.

Argum.

Argum. Tab. LII.

Celatū antiquis seculis arcanū.] Quod in illa sacrosancta cœna & corporis sui cum hominibus cōmunicatione actum est mysterium antiqua secula nunquam intellexerunt.

Dedicatio.

Dei benignitati admirāda.] Qui filium suum nobis dedit, nō solum ut suam naturam nobis communicaret, sed ut nostram culpam suscipiens lueret atque expiaret.

Oda LII. Argum.

Canit admirandum conuiuium à Christo exhibitum hominibus, sibi etiam desiderio desideratū, in quo prætita olim liberationis ex Ægypto lux ipsa & veritas spiritualis liberationis apparata fuerit miro modo. Perstringit autem multa mysteria de virtute, & efficientia sacrosancti sacramēti corporis & sanguinis Domini, quæ longam desiderant explicationem.

Argum. Tab. LIII.

Publica victima.] Hostiam & oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi: holocausta & pro peccato non tibi placuerunt: tunc dixi, Ecce venio: Hebr. 10.

Dedicatio.

Sacerdoti æternū unctō.] Idē enim fuit victima, idē Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.

Oda LIII. Argum.

Comparat infirmitatē antiquorū sacrificiorum & victimarū ipsarum, cū Christi victima & sacrificio: & Philosophicis, ac Theologicis argumentis ostendit oportuisse Christū pati ad mundi tollenda peccata, quæ illis antiquis seruitutibus destrui non poterant: obiter autem indicat magnum illud mysterium redemptionis, in morte & resurrectione Christi.

Tab. LIII. Argum.

Publici debiti grauitas.] Hęc arguebat illa deprecatio Christi ter repetita.

Dedicatio.

Humanæ miserię susceptori.] Christus enim miseram illam conditionem hominum ex peccato ortam cum peccatis ipsis in se suscepit, grauissimum quidem onus, sed quod tales postulabat humeros. Isai. 53.

Oda

Oda LIIII. *Argum.*

Exponit causam illius anxietatis & sudoris sanguinei Christi orantis: quam indicat fuisse peccatorum mundi, tum multitudinem innumeram, tum grauitatem immodicam.

Tab. LV. *Argum.*

Improbitalis permissa impotentia.] Furit humana improbitas vbi potestas tenebris facta est, atque in innocentissimum sæuit importunissimè.

Dedicatio.

Agno salitari mirissimo.] Qui coram tondente se obmutuit de salute eorum cogitās, à quibus crudeliter tractabatur. *Isai. 53.*

Oda LV. *Argum.*

Ferociores & noxias magis tenebras fuisse ait, quæ tēpore passionis Christi grassatæ sunt, quàm eas quæ ante mundū conditū abyssum occupabāt, illæ priscæ tenebræ, vel nihil, vel abyssum premebant, ex qua orituræ erāt res corporeæ: hæ verò innocentissimum Christum vitæ fontem vexabant.

Tab. LVI. *Argum.*

Virtus mundo iniisa.] Tantā lucem tenebræ ferre nequeūt, quambrē innocentia à nocentibus, simplicitas & virtus, atque modestia summa ab auaris, ambitiosis & peccatoribus damnatur.

Dedicatio.

Innocenti pro sceleratis deuotio.] Ipse enim sese deuouit patri pro nobis, atq. pro omnibus, etiā iis, à quibus damnabatur, si tamen illi vellent aliquando suū malū agnoscere, & illius beneficio indignos non se præberent.

Oda LVI. *Argum.*

Ostendit magistros & præfectos ambitione, & suorum commodorum studio excæcatos, non modò ipsos impiè & sceleratè agere, sed reliquo populo magnorum scelerū & iniuriarum auctores esse. Cuius rei exemplum manifestum est in illa Christi damnatione apud pontificem.

Argum. Tab. LVII.

Felicitas repulsa.] Christus in propria venit, & sui eum nō receperunt suo ipsorum magno malo.

Dedi-

Dedicatio.

Agno à lapis leoni obiecto.] Gētibus Christus est traditus Iudaeorum saeuissimorum dolo. Gentes ferarum instar habuere; atque ita crudeliter à gentibus Pilato & militibus tractatus est.

Oda LVII. Argum.

Indignationem continet carmē, aduersus eos, qui beneficentissimum & multis exemplis vtilissimum probatū salutis auctorem Iesum, immanibus modis exceptū, tanquam nocentissimum & execrandum malefactorem tradebant iudici iniquo. Hoc autem indicat humanam peruersitatem, & diuinam bonitatem.

Argum. Tab. LVIII.

Innocentia spectatissima.] Traditus Christus etiā inuidis & suspiciosus tyrannis, & remissus ad Pilatum testimonium vnde quaq; exploratissimæ innocentis, & omni exceptione superioris vitæ refert: ex quo consequitur, eum alienas culpas luere, non suas, quas nullas habebat. idq. in dedicatione significatur.

Humana cause procuratori fortissimo.] Qui nihil probri & contumeliæ, atq. laboris & plagarum non subit, & per tulit hominum causa, quam vt perferret, nulla vel grauissima retardatus est re.

Oda LVIII. Argum.

Pilatus iudex metu actus iudicij à se iniquē in Christum exercendi, reum Herodi mittit iudicandum. Herodes nihil dignum inuenit morte in eo, sed curiosè experiri virtutem cupit: cui cum nihil responderet ad illam leuem cupiditatem Iesus fastiditus, magis ob illam integritatem & stultus iudicatus, quam damnatus, remissus est ad Pilatum; atq. idem apud vtrunque constitutus, admirabili quadam virtute & arcana vtrunque ex inimicis reconciliauit.

Argum. Tab. LIX.

Pacis humana disciplina.] Christus attritus propter peccata nostra, indignationem Dei erga homines iustissimam & grauissimam sua obedientia & innocentia placauit.

Dedicatio.

Ignominie publicæ susceptori.] Ignominiosum fuit flagellari homi-

hominem sceleratum: summæ verò ignominia innocen-
tem pro scelerato plagis affici, has plurimas Christus in-
nocentissimus pro sceleratissimis pertulit.

Ode LIX. Argum.

Conqueritur innocentē ita crudeliter verberari à no-
centissimo carnifice, qui nihil commeritus fuerit, quam-
obrem verberaretur: & interim illis plagis acceptis, sanet
alienas noxas, atque adeò in hoc intentus sit, vt vel ipsi
tortori suis vulneribus profit.

Argum. Tab. LX.

Humanæ mentis lenitas.] Quæ innocentem, & beneficum,
atque omni ex parte vtilem agnitum, manifestario & pu-
blico malefactori posthabet.

Dedicatio.

Hæredi æternò à seruis expulso.] Tantum humana cupiditas
& ambitio mali suadet hominibus.

Ode LX. Argum.

Vulgi leuitatem detestatur Ode, qui nullo consilio à
bona sententia in pessimã mutatur; & viros pios ac pro-
bos omnes hortatur, ne vllum sibi honorem in populi ac
vulgi opinione constituent, nisi in virtute atque benefi-
centia, cui coronam nec addere, nec detrahere vulgus
potest.

Argum. Tabul. LXI.

Lux inter tenebras.] Qui peccatum nõ nouerat, inter pec-
catores vt execrabilis ducitur, ita tamen, vt in mediis iu-
dicis erroribus, & accusatorum insaniis illius innocentia
fuerit testatissima.

Dedicatio.

Innocentiæ pro nocentibus tradita.] Hac enim hostia mundi
peccata expianda decreuerat Deus.

Ode LXI. Argum.

Summam Christi potentiam, virtutem, & amplitudi-
nem maximam, ad mortem vsque crucis pro nobis hu-
mitem & obedientem, miratur Ode. Describit autem tũ
dignitatem propriam, tum humilitatem susceptam ap-
positissima antithesi.

Argument. Tabule LXII.

Sacrificium summum.] Antiquorum cultuum & sacrificio-
rum

rum consummatio: vnam enim offerens hostiam Christus id effecit & impetrauit, quod antiquæ legis sacrificiis impossibile fuerat. Hebr. 10.

Dedicatio.

Sacerdoti maximo pro populo litanti.] Idem enim & efficientissima victima, & gratissimus pontifex fuit, qui Aaronis sacerdotium in æternum Melchisedechi mutauit.

Ode LXII. Argum.

Negotium salutis humanæ decretū à principio mūdi, quod natura ipsa propter infirmitatem efficere nunquam posset, Christus sacerdos Dei filius ex amore proprio, paternaq. gratia præstitit, factus maledictum pro nobis, & subiens tenebras mortis, vt nos educeret in lucem. Hoc arcanum nunquā intellexit Satanus, donec iam ita constitutum fuisset, vt serò sapientem se perturbaret conatus impedire per somnia & terrores vxori Pilati iniectos, sed frustra.

Argum. Tabula LXIII.

Inimicitie compositæ.] In Christi cruce & morte reconciliatus est Deo mundus, qui antea erat inimicus, nisi tamen ipse à reconciliatione sua culpa alienetur.

Dedicatio.

Inferorum expugnatori expoliatori foriissimo.] Mortuus Christus non cessat, sed inferas sedes, quas moriens expugnauerat, petit, & expoliat, redēptis iis qui in illius fide ac spe mortui fuerant.

Ode LXIII. Argum.

Ostendit Ode à virgine matre magnum dolorē ex occisi filij spectaculo acceptum fuisse, nunquam tamē eiusdem resurrecturi fidem, spem, atque expectationem abfuisse. Id autem eleganti similitudine decantat ex rerum natura petita.

Argum. Tabula LXIII.

Humani generis diuitiæ.] Christi sese ad mortem vsq. demittentis inopia diuites facti sunt, quicunque in ipsius mortem baptizati sunt, 2. Cor. 8.

Dedicatio.

Dedicatio continet epitaphium rerum à Christo susceptarum & præstitarum, dignitatis & efficientiæ illius sum-

summam complectens, atque breui futuræ resurrectionis spem confirmans.

Carminis L XIII I. Argum.

Elegiacum carmen inscriptionis instar habet hoc loco: alloquitur saxum viuum sepulchri vt testem perpetuum futurum mortis, & incorruptionis, ac resurrectionis Christi, atque etiam inimicitarum inter Deum & homines compositarum morte & resurrectione Christi.

Argum. Tab. LX V.

Vita orbi allata.] Christus mortuus est propter scelera nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram, Roman. 4.

Dedicatio.

Iesu Christo mundi, mortis, inferorumq; victori potentissimo.] Qui potest gratiam suis impetrare & impertiri vincendi ea, quæ ab illo victa sunt. Ioan. 16.

Ode LX V. Argum.

Canit die resurrectionis Domini naturam omnem exultatione & plausu testatam fuisse, nouam hominibus vitam per Christum deuicta morte allatam.

Tab. LX VI. Argum.

Veritas spectatissima.] Christi resurrectio non potuit non notissima esse tanta copia testium.

Dedicatio.

Christo viventi perpetuo omnium Domino appellato.] Data est mihi omnis potestas.

Ode LX VI. Argum.

Eleganti similitudine proposita ostendit discipulorum turbatos metu, & consternatos dolore animos ita hæsisse, vt non nisi multis testimoniis & periculis factis, Christi resurrectionem crederent. Magnam verò vtilitatem hominibus aliis ex discipulorum longa dubitatione allatam probat, quod nulla iam aliis ratio sit relicta dubitandi. Concludit autem illos fuisse felices qui sensu ipso sæpe certiores facti sunt Christi resurrectionis; sed beatos fore qui non viderint, & crediderint.

Argum. Tab. LX VII.

Emerita gestorum gratia.] Christus obedientia sua vsque ad mortem, & resurrectionis triumpho gratiam emeritus

c

est,

est, quam venerat acquisiturus Ecclesiæ, cuius caput ipse est. ideò in cælum ascendit, vt ad dexteram patris sedens, perpetuum suis regnum cõseruet. Itaque ipse pepérit sibi nomen quod est super omne nomen; captiuã duxit captiuitatem, hominibus gratiam à patre suo impetrauit.

Dedicatio.

Christo triumphanti.] Triumphator Christus victa morte cælum ascendit, Ecclesiam suam Spiritus sancti inde missis muneribus ornaturus.

Ode LXVII. Argum.

Canit Christum ex seruitute, quã factus homo obiisset, in eam euasisse gloriam, vt humanæ suæ naturæ nomen & præconium filij Dei publicè celebrandum parauerit, simul & diuinos honores hac etiam parte fuerit promeritus, ita vt caro humana Christi, diuina etiã caro appelletur. Deinde narrat admirationem discipulis tali spectaculo factam, & Angelorum testimonium de Christi auctoritate & maiestate.

Argum. Tab. LXVIII.

Humani generis renouatio.] Spiritu sanctificationis à Christo immisso, noui homines, nouæq; creaturæ re ipsa fiunt; quos credentes, & obediens sibi, tanto honore dignatur Deus.

Dedicatio.

Christo regi potentissimo, ditissimo, liberalissimo, hominum deificatori.] Ex plenitudine eius accipiunt homines spiritum illum sanctificationis & adoptionis filiorum, quo charissimi effecti, filij Dei nominantur, & sunt, I. Ioan. 3.

Ode LXVIII. Argum.

Canit Ode admirandam illam donorum Spiritus sancti distributionem, à Christo ad Patris dexteram sedente in suos factam, quam antiqui omnes pij vtcunque præcognitam ipsi etiam optauerat, & gratulati posteris præcinuerant futuram. Deinde indicat effectum Spiritus sancti in eos, quos penetrat. Postremò hortatur omnes pios ad huiusmodi dona expetenda, & contento pietatis studio à Christo impetranda. Nihil enim ille magis cupit; quàm vt hic ignis, quem venit mittere in terram, accendatur; Luc. 12.

Argum.

Argum. Tab. LXIX.

Christi virtutis specimen.] Cuius absentis nomen tantam vim habet, vt in signum veritatis illius sanitas reddatur iis, quos secundum naturam sanari impossibile erat.

Dedicatio.

Christo in perpetuum saluari.] Cuius virtutem perpetuam esse testantur miracula, orbi à discipulis post eius in cælos ascensionem facta. Namq. ille cælestium status non mutatur, aut minuitur; vnde in perpetuum seruare potest accedentes ad Deum per ipsum, Hebr. 7.

Ode LXXIX. Argum.

Docet magnam atque admirandam hominum mutationem, eorum quos diuinus spiritus imbuerit; exemplo Petri, qui non ita pridem ad puellulæ vocem negauerat se nosse Iesum, metu correptus. Idemq. Christo dissuadere volebat mortem pro mûdi salute subeundam: & paulo post tempore in eam fortitudinem euasit, vt humana omnia, quæ vel timeri, vel appeti solent, superauerit, & magna virtute miracula Christi nomine ediderit.

Argum. Tab. LXX.

Christiane simplicitatis victoria.] Saulus exemplum sapientiæ, prudentiæ, contentionisq. humanæ audito Christi mandato superatus, ex lupo agnus redditur.

Dedicatio.

Christo vindici efficacissimo.] Qui molestiam suis exhibitam ipse ita sibi exhiberi, grauemq. esse affirmat, vt vindicet etiam. Saule, Saule, inquit, quid me persequeris?

Ode LXX. Argum.

Mutationem illam admirandam Pauli ex persecutore Ecclesiæ in propugnatorem canit Ode, ostendens quid impellat error, & studium, & persuasio popularis atque magnatum. Rursus quid possit Christus mutare & efficere, Spiritu sancto immisso in eos, qui sibi obediunt.

Argum. Tabula LXXI.

Humanarum rerum necessarius exitus.] Nullus hominum effugere poterit, quin reddat rationem eorum, quæ fecerit in corpore, siue bonum, siue malum: omnes enim manifestari oportet ante tribunal Christi, 2. Corinth. 5.

Dedicatio.

Christo regi benignissimo, ultoriq; iustissimo,] Qui reddet vnicuique iuxta opera sua. Lege secundum caput Epistolæ ad Romanos.

Ode LXXI. Argument.

Hominum res aliqua ex parte in hoc mundo turbatas certam diem habere ad examinandum, atq; pro iusti iudicij ratione vel præmio, vel supplicio compensandum Ode canit. Qua die nihil optatius piis, nihil impiis minus optatum esse potest; cum aliis virtutis & pietatis cultæ corona, aliis impietatis, & improbitatis exercitiæ poena imponenda sit. Hortatur demum omnes, ut sibi consulant, & brevis vitæ rectè exercitiæ spacio magnū æternorum laborum incommodum vitent, magnumque maximorum bonorum compendium faciant.

DIVI.